

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Гуманітарно-економічний факультет
Кафедра історії та філософії

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 11
« 30 » березня 2017 р.
Голова вченої ради, ректор

ПРОГРАМА
додавної співбесіди

Освітній ступінь: бакалавр з нормативним терміном навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

Напрямок підготовки: 014 Середня освіта (Історія)

032 Історія та археологія

ЗМІСТ

1.	Пояснювальна записка.....	4
2.	Зміст програми.....	4
3.	Перелік питань.....	
4.	Критерії оцінювання.....	16
5.	Список рекомендованої літератури.....	18

1. Пояснювальна записка

Відповідно до п. 6.12. розділу VI «Організація і проведення конкурсу» Правил прийому на навчання до БДПУ в 2016 році для конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, використовуються результати додаткової співбесіди, за результатами якої приймається протокольне рішення рекомендувати або не рекомендувати вступника до складання фахового вступного випробування.

Мета додаткової співбесіди для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавра: з'ясувати рівень наявних базових теоретичних знань вступників з метою допущення їх до фахового вступного випробування для вступу на навчання за ступенем бакалавра напрямку підготовки 6.020302 Історія на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю.

Форма вступного випробування - співбесіда.

Співбесіда проводиться відповідно до програм додаткової співбесіди для конкурсного відбору при прийомі на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, які затверджуються Вченою радою БДПУ.

Вступне випробування у формі співбесіди проводять члени фахової атестаційної комісії.

Члени фахової атестаційної комісії оцінюють правильність відповідей в аркуші усної відповіді (співбесіди), який по закінченню співбесіди підписується екзаменаторами та вступником.

Вступнику на співбесіді задають як найменше два питання відповідно до обраної для вступу спеціальності. Якщо члени комісії незадоволені відповідями вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта.

Вимоги до відповіді абітурієнта

Під час співбесіди абітурієнт повинен показати:

- а) чітке знання означень, економічних понять, термінів, формулювань правил, передбачених програмою;
- б) вміння точно і стисло висловити думку в усній і письмовій формі, використовувати відповідну символіку;
- в) наявність вмінь і навичок, передбачених державними стандартами, вміння застосовувати поняття, методи і факти при розв'язуванні практичних задач і вправ.

Перелік дисциплін, що виносяться на додаткову співбесіду для напрямку підготовки 6.020302 Історія

1. Історія України

2. Зміст програми

Стародавнє населення на території України

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування

античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Дати:

IV - середина III тис. до н.е. – розселення племен трипільської культури на території України;

V - VII ст. – Велике розселення слов'ян.

Поняття та терміни: «історичні джерела», «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «ремесло», «осілий спосіб життя», «кочовий спосіб життя», «колонізація».

Виникнення та розквіт Київської Русі (IX – XII ст.)

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. Спорудження Софійського собору. Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві.

Дати:

882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом;

988 р. – запровадження християнства як державної релігії;

1019 – 1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві;

1097 р. – Любецький з'їзд князів.

Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.

Поняття та терміни: «племінний союз», «князь», «бояри», «верства», «язичництво», «християнство».

Київська Русь за часів феодальної роздробленості. Галицько-Волинська держава

Роздробленість Київської Русі. Боротьба за київський стіл. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Розподіл і збереження Галицько-Волинської держави нащадками Данила Романовича.

Дати:

1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах;

1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави;

1238 – 1264 рр. – правління Данила Романовича;

1240 р. – захоплення Києва монголами.

Персоналії: Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.

Поняття та терміни: «роздробленість», «федеративна монархія».

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинського князівства у IX -XIV ст.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Розвиток культури та освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності.

Дати:

1037 рр. – спорудження Софійського собору;

1056 – 1057 рр. – створення Остромирового Євангелія;

1113 р. – укладення першої редакції «Повісті минулих літ»;

1187 р. – створення «Слова о полку Ігоревім».

Персоналії: літописець Нестор, іконописець Алімпій.

Поняття та терміни: «вотчинне землеволодіння», «ікони», «билини», «літопис», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра».

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхідження українських земель до складу Литовської держави. Кревська унія. Ліквідація князем Вітовтом самостійності удільних українських князівств. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом Ольгердовичем. Відновлення й остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства. Московсько-литовські війни. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1385 р. – укладення Кревської унії;

1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах.

Персоналії: Свидригайло Ольгердович, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.

Поняття та терміни: «шляхта», «пани», «панщина», «магдебурзьке право», «магістрат», «цехи», «дума».

Політичний устрій, соціально-економічний та культурний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої (1569 – 1648)

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Магдебурзьке право. Посилення ролі магнатів та шляхти. Сейм та сеймики. Закріпачення селянства. Братський рух. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти. Реформи православної церкви у I пол. XVII ст.

Дати:

1556 – 1561 р. – Створення Пересопницького Євангелія;

1569 р. – Люблінський сейм (Люблінська унія). Утворення Речі Посполитої;

1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.

1632 р. – заснування Києво-Братської колегії.

Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров, Іван Вишенський, Петро Могила.

Поняття та терміни: «українська шляхта», «Магдебурзьке право», «сейм», «греко-католицька церква», «братства», «колегіум».

Запорізька Січ. Козацько-селянські повстання на українських землях наприкінці XVI – на поч. XVII ст.

Гіпотези виникнення козацтва. Поява Запорізької Січі. Військова та політична організація козаків. Реєстрове козацтво. Повстання Криштофа Косинського та Северина Наливайка. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Дати:

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Січі;

1591-1593 – повстання К. Косинського;

1594-1596 – повстання С. Наливайка;

1621 р. – Хотинська війна;

1625 – козацько-польський збройний конфлікт;

1630- козацьке повстання під проводом Тараса Федоровича (Трясила)

1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні.

Персоналії: Дмитро Вишневецький, Криштоф Косинський, Северин Наливайко, Самійло Кішка, Петро Конашевич-Сагайдачний, Тараса Федоровича (Трясило), Павло Павлюк, Яків Острянин, Дмитро Гуня.

Поняття та терміни: «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорозька Січ», «козацька старшина», «козацькі клейноди», «покозачення».

Козацько-селянське повстання середини XVII ст. під проводом Б.Хмельницького.

Причини повстання. Союз козаків з татарами. Перемоги та поразки козацько-татарського війська. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б.Хмельницького.

Дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – укладення українсько-російського договору.

Персоналії: Б. Хмельницький, І. Богун.

Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина».

Українські землі за часів «Руїни» в 60 – 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати:

1659 р. – Конотопська битва;
1667 р. – Андрусівський договір;
1681 р. – Бахчисарайський мирний договір;
1686 р. – «Вічний мир».

Персоналії:

І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко, І. Брюховецький, І. Сірко, Ю. Хмельницький, Д. Многогрішний, І. Самойлович.

Поняття та терміни: «Руїна».

Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи. Національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1708 – 1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи;
1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика.

Персоналії:

І. Мазепа, І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, П. Орлик, Ф. Прокопович, С. Величко, С. Палій.

Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи».

Українські землі у складі Російської імперії у другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти.

Дати:

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;
1768 р. – Коліївщина;
1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорозької Січі;
1783 р. – царський указ про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України.

Персоналії:

К. Розумовський, П. Калнишевський, Г. Сковорода, М. Березовський, І. Григорович-Барський, А. Ведель, Д. Бортнянський.

Поняття та терміни: «автономія», «Нова (Підпільненська) Січ», «Задунайська Січ», «Коліївщина», «паланка», «зимівник».

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка.

Дати:

1769-1774 рр.; 1787-1791 рр. російсько-турецькі війни;

1783 р. – входження Криму до складу Росії;

1783 р. – встановлення кріпацтва на Слобожанщині;

1793 р. – другий поділ Польщі;

1795 р. – третій поділ Польщі;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1814-1835 рр. – повстання У. Кармалюка.

Персоналії:

Катерина II, гр. Потьомкін Тавридський, Наполеон Бонапарт, П. Пестель, М. Муравйов, У. Кармалюк.

Поняття та терміни: «промисловий переворот», «ринкові відносини», «кріпацтво» «романтизм», «національне відродження», «декабристи», «масонство».

Західноукраїнські землі у складі Австрійської монархії (1772 – 1848).

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).

Дати:

1772 р. – входження Галичини до складу Австрії.

1774 р. – входження Буковини до складу Австрії.

1772-1790 – реформи Марії Терезії та Йосифа II.

1833 – 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»;

1848 р. – скасування панщини в Галичині.

Персоналії: М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький, Л.Кобилиця.

Українське національне відродження кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Дати:

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського;

1805 р. – відкриття університету у Харкові;

1834 р. – відкриття університету в Києві.

1846 -1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Персоналії: І. Котляревський, Т. Шевченко, М. Костомаров, П. Куліш, М.Гулак, П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, М. Остроградський, В. Каразін.

Надніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування та діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.

Дати:

1853 – 1856 рр. – Кримська війна;

1863 рр. – Валуєвський циркуляр;

1876 р. – Емський указ.

Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Поняття та терміни: «земства», «громадівство», «Братство тарасівців», «Чигиринська змова», «хлопомани».

Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині ХІХ ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Дати:

1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»;

1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (**від**

1892 р. – Наукового товариства ім. Т. Шевченка);

1890 р. – створення Русько-української радикальної партії.

1899 – створення УНДП.

Персоналії: Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М. Грушевський.

Поняття та терміни: «трудова міграція», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «партія», «нова ера».

Розвиток української культури в другій половині ХІХ – початку ХХ ст.

Становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи на Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Дати:

1865 р. – відкриття Новоросійського університету.

Персоналії: І. Мечников, Д. Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька.

Поняття: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».

Наддніпрянська Україна на початку ХХ ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Економічна криза 1900 – 1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в І та ІІ Державних Думах. Посилення національного гніту в

Наддніпрянській Україні у 1907 – 1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Дати:

1900 р. – утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України.

1905-1907 рр. – російська революція.

1906-1911 рр. – столипінські реформи.

Персоналії: Є.Чикаленко, С.Єфремов, С.Петлюра, М.Міхновський.

Поняття та терміни: «монополія».

Західноукраїнські землі на початку ХХ ст.

Становище промисловості та сільського господарства. Розвиток кооперативного руху. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.

1900 р. – А.Шептицький стає митрополитом греко-католицької церкви.

1908 р. – вбивство М. Січинським галицького намісника А. Потоцького.

Персоналії: А. Шептицький, І.Франко, К. Трильовський, І. Боберський, А. Волошин, М. Січинський.

Україна в Першій світовій війні

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині. Перебіг воєнних дій на території України в 1915 – 1917 рр. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Дати:

Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України.

Персоналії: К. Левицький, О. Бобринський, Д. Донцов.

Поняття та терміни: «Світова війна», «Союз визволення України», «Головна українська рада».

Українська національно-демократична революція (1917 – поч. 1918 рр.)

Революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради, погляди самостійників). Вплив корніловського заклоту на події в Україні. Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

Дати:

Березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради;

Квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес;

Червень 1917 р. – Перший Універсал Центральної Ради;

Липень 1917 р. – Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників;

Листопад 1917 р. – Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР;

Січень 1918 р. – Четвертий Універсал Центральної Ради.

Персоналії: М. Грушевський, С. Єфремов, В. Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський.

Поняття та терміни: «автономісти-федералісти», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Народний секретаріат», «українізація армії», «регіональні республіки».

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918 – 1920 рр.)

Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Державний переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Дати:

січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу;

березень 1918 р. – відновлення влади УЦР в умовах окупації;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського;

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії;

листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР;

22 січня 1919 р. – Акт злуки.

Персоналії: П. Скоропадський, К. Левицький, Д. Вітовський, Є. Петрушевич, С. Петлюра, В. Винниченко, В. Боженко, Н. Махно, Ю. Тютюнник.

Поняття та терміни: «гетьманат», «Директорія», «Українська Галицька армія».

Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921 – 1928 рр.)

Процес входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію. Політика «коренізації» УСРР. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та театрі. Утворення ВУАН. Боротьба з націонал-комунізмом.

Дати:

1921 – 1923 рр. – голод в Україні;

1923-1933 рр. – політика «українізації»;

1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію;

1927 р. – завершення відбудови сільського господарства, курс на колективізацію;

1928 р. – «Шахтинська справа»;

1929 р. – «Спілка визволення України»;

1930 р. – процес над «Спілкою визволення України».

Персоналії:

Х. Раковський, Л. Каганович, О. Шумський, М. Скрипник, М. Волобуєв, М. Хвильовий (Фітільов), Г. Юра, Л. Курбас, М. Бойчук, О. Довженко.

Поняття та терміни: «індустріалізація», «державний переворот», «громадянська війна», «політичні процеси», «Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ», «українізація», «автокефальна церква».

Радянська модернізація України (1929 -1938 рр.)

Прояви процесу модернізації в радянській Україні. Зміна соціальної структури суспільства в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Монополізація духовного життя. Згортання українізації.

Дати:

1929 – 1938 рр. – період радянської модернізації в Україні;

1932 – 1933 рр. – Голодомор в Україні;

1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва;

1937 р. – завершення колективізації в Україні.

Персоналії: О. Стаханов, П. Постишев, Л. Каганович, С. Косіор, М. Скрипник, Й. Сталін.

Поняття та терміни: «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «геноцид», «репресії», «розстріляне відродження».

Західноукраїнські землі (1921 – 1938 рр.)

Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Українські суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.

Дати:

1924 р. – Татарбунарське повстання

1929 р. – утворення ОУН;

1938 р. – вбивство Є. Коновальця, розкол ОУН;

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.

18 березня 1939 р. – окупація Угорщиною Карпатської України.

Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, С. Бандера, А. Мельник, В. Липинський, А. Шептицький, А. Волошин.

Поняття та терміни: «осадництво», «пацифікація», «русофільство», «русинство», «українофільство»

Україна під час Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)

Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни, окупація України. Встановлення окупаційного нацистського режиму. Розгортання діяльності радянських партизан та українського визвольного руху. Створення УПА. Визволення України. Перемога у Великій Вітчизняній війні.

Дати:

17 вересня 1939 р. – Червона армія перейшла польський кордон;

15 листопада 1939 р. – Західну Україну включено до складу УРСР;

2 серпня 1940 р. – Бессарабію та Північну Буковину включено до складу УРСР;

30 червня 1941 р. – проголошення Акта про відновлення Української Держави;

весна 1943 р. – створення та початок діяльності УПА;

1943-1944 рр. – основні військові операції на території України (Корсунь-Шевченківська, Львівсько-Сандимирська);

6 листопада 1943 р. – визволення Києва;

9 травня 1945 р. – День Перемоги, завершення Великої Вітчизняної війни.

Персоналії: С. Тимошенко, М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, О. Сабуров, А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич, О. Довженко, О. Теліга.

Поняття та терміни: «депортація», «план «Ост», «новий порядок», «рух Опору»

Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1945 – початку 1950-х рр.

Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Відбудова великих індустріальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахти Донбасу тощо). Розгортання ідеологічних кампаній. Голод в Україні 1946 – 1947 рр.

Дати:

квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН;

1946 – 1947 рр. – голод в Україні;

квітень – липень 1947 р. – операція «Вісла».

Персоналії: Д. Мануїльський, Р. Шухевич, Я. Галан, О. Гончар, Й. Сліпий.

Поняття та терміни: «операція «Вісла», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина»

Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.)

Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Будівництво потужних індустріальних об'єктів. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950 – 1960-х рр.: припинення масових репресій, політична реабілітація безвинно засуджених. Реформа управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 1950 – початку 1960-х рр.

Дати:

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР;

1956 р. – XX з'їзд КПРС.

Персоналії:

А. Горська, І. Драч, І. Дзюба, О. Кириченко, Л. Костенко, Л. Лук'яненко, М. Підгорний, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: «лібералізація», «відлига», «політична реабілітація», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство»

Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960 – початок 1980-х рр.)

Здійснення економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Друга хвиля дисидентського руху. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Конституція УРСР 1978 р.

Дати:

1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.

Персоналії: О. Бердник, П. Григоренко, Б. Горинь, М. Горинь, М. Литвин, В. Марченко, С. Параджанов, В. Романюк, М. Руденко, В. Стус, О. Тихий. С. Хмара, П. Шелест, В. Щербицький.

Поняття та терміни: «розвинутий соціалізм», «застій», «номенклатура», «дефіцит», «урбанізація», «самвидав», «правозахисник».

Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України

Антиалкогольна кампанія, Чорнобильська катастрофа. Загострення соціально-економічної кризи: продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр.: загальноукраїнський страйк шахтарів, виникнення Народного руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Здобуття Україною незалежності: прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет, Акт проголошення незалежності України, проведення референдуму та виборів Президента України.

Дати:

квітень 1985 р. – початок «перебудови»;

26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС;

вересень 1989 р. – виникнення Народного Руху України (Народний рух України за перебудову);

16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;

24 серпня 1991 р. – прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності України;

1 грудня 1991 р. – всеукраїнський референдум і вибори Президента України.

Персоналії: Л. Кравчук, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: «інфляція», «гласність», «плюралізм».

Україна в умовах незалежності

Заснування Збройних Сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Інтегрування України у світове співтовариство.

Дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України;

липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України;

1995 р. – Україна стає членом Ради Європи;

28 червня 1996 р. – прийняття Конституції України;

грудень 2004 р. – обрання Президентом України В. Ющенка;

2006 р. – прийняття Верховної Радою України Закону «Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні».

Персоналії: Л. Кучма, В. Ющенко.

Поняття та терміни: «приватизація», «поліетнічна держава».

2. Перелік питань

Історія України

- 1.** Матеріальний побут та духовний світогляд давньослов'янських племен у IV-IX ст.
- 2.** Генеза політичного управління, соціальних відносин та правових норм в ранньофеодальній Руській державі в IX-XI ст.
- 3.** Релігійний фактор у зовнішньополітичному та внутрішньополітичному житті Давньоруської держави (кінець IX – середина XIII ст.).
- 4.** Давньоруська держава у період феодальної роздробленості (1132-1240 рр.). Причини, сутність та наслідки.
- 5.** Політичний занепад Галицько-Волинського князівства у I пол. XIV ст., причини, сутність та наслідки.
- 6.** Литовська та польська експансія на південноруських (українських) землях у XIV ст. Політичне становище південноруських князівств у складі Великого Князівства Литовського та Корони Польської у сер. XIV – XV ст.
- 7.** Турецький та кримськотатарський фактор у політичному, економічному та соціальному розвитку південноруських (українських) земель у XIV ст. – XVI ст.
- 8.** Люблінська унія 1569 р., її генеза, основні положення та наслідки для південноруських (українських) земель.
- 9.** Берестейська унія 1596 р. та формування Уніатської (Греко-Католицької) церкви. Церковна полеміка кінця XVI – XVII ст., її місце в історії України.
- 10.** Генеза запорозького козацтва, соціальне і національне походження козаків. Феномен козацтва в історії України.
- 11.** Запорозькі Січі, територіальний устрій та політичне управління Війська Запорозького Низового у II пол. XVI – сер. XVIII ст.
- 12.** Козацько-шляхетські війни 1591-1638 рр. Причини, хід та наслідки.
- 13.** Повстання Б. Хмельницького: причини, хід, характер, періодизація, наслідки та значення для історії України.

14. Гетьманська держава Б. Хмельницького як модель майбутньої української державності. Формування Гетьманщини, її територіальний устрій, модель влади та зовнішньополітичні відносини.
15. «Руїна» як період історії України II пол. XVII ст. Її причини, сутність, хронологічні рамки, наслідки для української козацької державності.
16. Андрусівська угода 1667 р. Цивілізаційні наслідки розколу Гетьманщини для населення Лівобережної та Правобережної України.
17. Доба Івана Мазепи в історії України (1687-1709).
18. Згортання запорозьких вольностей та ліквідація української козацької автономії у підросійській Україні в II пол. XVII – II пол. XVIII ст.
19. Політико-адміністративний устрій і загальний образ суспільства Гетьманської України (II пол. XVII – сер. XVIII ст.)
20. Інтеграція українських земель у склад Російської та Австрійської імперії наприкінці XVIII ст. Їх адміністративно-політичний устрій, економічне, соціальне та культурне становище.
21. Українські землі на тлі російських і польських революційних рухів у першому тридцятиріччі XIX ст.
22. Початки українського національно-культурного відродження у Наддніпрянщині та західноукраїнських землях у I пол. XIX ст.
23. Великі реформи 60-70 років XIX ст. у Російській імперії та їх вплив на зміни у житті українського суспільства Наддніпрянщини.
24. Громадсько-політичне життя у Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.
25. Національно-культурне відродження у Галичині, Буковині та Закарпатті у II пол. XIX ст. Західноукраїнські землі у боротьбі москвофільської та народівської культурно-політичних течій.
26. Революція 1905 р. на українських землях. Політизація українського національного руху на Наддніпрянщині на тлі першої російської революції.
27. «Столипінський» період в історії України. Наддніпрянщина між післяреволюційною реакцією та аграрними реформами.
28. Українські землі в планах великих держав напередодні I світової війни. Військові дії у перший період війни (1914-1916).

- 29.** Розвиток українського національно-політичного життя після початку I світової війни (1914-1917).
- 30.** Місце Української Центральної Ради в українській політичній історії XX ст., її роль у становленні українського парламентаризму.
- 31.** Українсько-більшовицька війна кінця 1917 – поч. 1918 років.
- 32.** Українська гетьманська держава П. Скоропадського в квітні-грудні 1918 р. Гетьманська влада між вимогами російської дореволюційної еліти та реаліями української національної революції.
- 33.** Директорія УНР, її зовнішня і внутрішня політика.
- 34.** Розпад Австро-Угорської імперії та утворення ЗУНР. Державний устрій, внутрішня та зовнішня політика західноукраїнської держави у листопаді 1918 – липні 1919 років.
- 35.** Політика «воєнного комунізму» в Україні (1919-1921): походження назви, передумови, економічна та продовольча програма, наслідки для українського суспільства.
- 36.** НЕП в Україні (1921-1928): передумови, сутність, наслідки.
- 37.** Політика «коренізації» в УСРР (1923-1933).
- 38.** Політика індустріалізації в Україні (1928-1941): передумови, сутність, наслідки.
- 39.** Сталінська колективізація в УСРР в 1928-1933 роках: передумови, сутність, наслідки.
- 40.** Західноукраїнські землі у міжвоєнний час (1919-1939): політичний, соціально-економічний та культурний аспекти.
- 41.** Розвиток українського політичного життя на західноукраїнських землях у 1919-1939 роках.
- 42.** Пакт Ріббентропа-Молотова і входження західноукраїнських земель до складу СРСР. Політика радянзації 1939-1941 років у Східній Галичині, Волині й Північній Буковині та її наслідки.
- 43.** Воєнні дії на українських землях під час II світової війни. Баланс демографічних та економічних втрат України.

44. Окупаційний режим держав фашистського блоку на українських землях у 1941-1944 роках. Рух опору проти окупантів.
45. Ідеологізація суспільно-політичного та культурного життя населення УРСР у період сталінської «відбудови» (1945-1953). «Ждановщина».
46. Національно-культурний розвиток в УРСР у період хрущовської «відлиги» (1953-1964).
47. Економічні перетворення в УРСР у період десталінізації (1953-1964) та косигінські реформи 1965 р. та їх реалізація в УРСР. Успіхи та протиріччя.
48. Суспільно-політичне життя в УРСР у період «застою» (1964-1985). Місце П. Шелеста та В. Щербицького в історії України.
49. Політика «перебудови» в СРСР та Україні: передумови, сутність та наслідки.
50. Україна в 90-х рр. ХХст. - на початку ХХІ ст.

4. Критерії оцінювання

Вступнику на співбесіді задають як найменше два питання відповідно до обраної для вступу спеціальності. Якщо члени комісії незадоволені відповідями вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта. За згодою членів комісії знання абітурієнта, які він показує на співбесіді можуть бути оцінені як незадовільні, задовільні, добрі, відмінні.

Якщо вступник розкриває питання на 0...25 % – оцінка «незадовільно»; на 26...50 % – «задовільно»; на 51...75 % – «добре»; на 76...100 % – «відмінно».

Якщо вступник отримав оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», то його рекомендують до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Якщо вступник отримав оцінку «незадовільно», то його не рекомендують до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Інформація про результати співбесіди оголошується вступникові в день її проведення.

Особи, які за наслідками співбесіди не рекомендовані до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін, відсторонюються від участі в конкурсному відборі при прийомі на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю.

5. Список рекомендованої літератури

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ столітті. 20-90-ті роки. - Ніжин, 1994.
2. Бондаренко К. Довідник з історії України: В 3 т. К., 1995.

3. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття.-К., 1993.
4. Історія держави і права України. В 2 част. К., 1996 - част.2.
5. Історія України в особах ХГХ-ХХ ст.- К., 1995.
6. Історія України. Курс лекцій: В 2 кн. К., 1992, 2 кн.
7. Історія українського війська.-Львів, 1992.
8. Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України.-К., 1996
9. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Париж-Нью-Йорк-Львів, 1993.
- 10.Кремінь В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
11. Нагаєвський І. Історія Української Держави двадцятого століття.-К.,1994.
12. Революція на Україні по мемуарам белых.- М., 1990.
13. Сторінки історії України. ХХ століття. Посібник для вчителя.-К., 1993
14. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна.-К., 1995
15. Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза. В 3 т.- К., 1975
16. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії.-К., 1997
17. Хрестоматія з історії України.-К., 1998
18. Кремень В., Базовкін Є. та ін. Суспільно-політична ситуація в Україні: етапі тенденції розвитку(сер. 1993р.) // Політичні читання-1994-№1.
19. Литвин В.М., Слюсаренко А.Г. На політичній арені України (90-ті рр.). роздуми істориків // УІЖ-1994-№3.
20. Рудич Ф.Н. Формування політичних структур в сучасній Україні: політичний аналіз //УІЖ-1994-№2.
21. Антипов С.Й., Дубовик В.А. Американські вчені про незалежну Україну (1989-1992 рр.)//УІЖ-1995-№2.
22. Декларація про державний суверенітет України // Рад. Україна-199(1 – 17 липня.
23. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії України. Довідник.-К, 1990.
24. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
25. Кульчицький С.В. Новітня історія України // УІЖ-1991 -№ 11.
26. Документи про створення СНД // Голос України-1991-24 грудня.
27. Історія України в особах. ХІХ-ХХ ст.-К., 1995.
28. Мірчук П. УПА-1942-1952рр.-К, 1991.
29. Шаповал Ю.І. Каганович на Україні // УІЖ-1990-№8.
30. Шаповал Ю.І. Хрущов. Нарис політичної діяльності // УІЖ-1989-№1.